

درس اول: هدایت الهی

✱ احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای برای سعادت ← ^{موجب} ارائه برنامه‌های متفاوت توسط مکاتب بشری شده است.

✱ فرا رفتن انسان از سطح زندگی روزمره ← روبه‌رو شدن با نیازهای بنیادین (برتر) ← دچار شدن به دغدغه و درد متعالی که نشانه‌ی بیداری و ورود به وادی انسانیت است. ← انسان محصور در نیازهای طبیعی نیست.

نیازهای بنیادین:

یا برتر یا متعالی

- ۱) شناخت هدف زندگی
 -۱- انسان می‌خواهد بداند که برای چه زندگی می‌کند؟
 -۲- کدام هدف به زندگی‌اش معنای تعالی می‌دهد؟
 پاسخ دهی اشتباه به این نیاز ← از دست دادن عمر
 امام سجاد (ع): خدایا ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص ده که مرا برای آن آفریده‌ای
 ۲) درک آینده‌ی خویش ← آخرت ← پاسخ آن توسط کسی است که زاد و توشه سفر به آخرت را می‌داند انسان است.

برآمده از سرمایه‌های انسان است

روزها فکر من این است و همه شب سخنم
 از کجا آمده‌ام آمدنم، بهر چه بود، شناخت هدف
 که چرا غافل از احوال دل خویشتم
 به کجا می‌روم (آخر)نمایی وطنم
 درک آینده خویشتم

۳) کشف راه زندگی

- ۱- راه زندگی یا چگونه زیستن
 -۲- ارتباط دقیق با دو نیاز قبلی (جامع نیازها)
 -۳- این نیاز دغدغه انسان‌های فکور و خردمند می‌باشد ← یتفکرون اولی‌الالباب
 -۴- اهمیت: انسان فقط یک بار به دنیا می‌آید
 مرد خردمند، هنر پیشه را، عمر دو بایست در این روزگار

«وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ»

مقدم مؤخر

- ۱- خداوند در این آیه با سوگند به زمان زندگی انسان (عمر) او را تهدید به از دست دادن عمر و نرسیدن به هدف خلقت می‌کند.
 -۲- محفوظ ماندن از این زبان در گروه: ۱. ایمان ۲. عمل صالح ۳. سفارش دیگران به حق و صبر

✱ احساسات شخصی و سلیقه‌ی فردی پاسخ‌گوی نیازهای برتر انسان نیست.

ویژگی پاسخ به نیازهای بنیادین: (۱) جامع باشد. ← همه ابعاد آدمی را در بر می‌گیرد.
(۲) کاملاً درست و قابل اعتماد باشد عمر محدود آدمی نمی‌تواند همه‌ی پاسخ‌های احتمالی را آزمون کند.

✱ ویژگی‌های کسانی که پاسخ به نیازهای بنیادین را می‌دهند:

۱- آگاهی کامل از خلقت انسان
۲- آگاهی از سرنوشت انسان پس از مرگ

هدایت (۱) عام (تکوینی) ← بر اساس حکمت خداوند هدایت یک اصل عام و همگانی است. چون همه موجودات را برای اهدافی آفریده است.
(هدایت هر موجود متناسب با ویژگی‌های اوست)

«قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى» (ویژه انسانی‌ها)

(۲) هدایت ویژه انسان ← از طریق کتاب و پیامبران ← عقل هدایت ویژه نیست بلکه عامل کسب معرفت و باید‌ها و نبایدهاست.

ارسال برنامه هدایت توسط پیامبران⁺ ← تفکر انسان در آن⁺ ← انتخاب آن⁺

نتیجه
← رسیدن به هدف خلقت

«وَمَا مِنْ مُّبَشِّرٍ وَلَا نَذِيرٍ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا»
وظائف پیامبران

علیت عزیز و حکیم بودن خدا معلولیت بینش راه بهانه‌گیری یا اتمام حجت در پی فرستادن پیامبران

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ» «جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ...» و «لِنُخَيِّبَ بِهِ بَلَدَهُ مَيِّتًا»

توحید عملی حیات روحانی عامل حیات مادی موجودات‌ها

۱- پذیرش دعوت خدا و پیامبر ← بهره‌مندی از حیات پاک

نکات حدیث امام کاظم به هشام بن حکم

(۱) خداوند دو حجت بر مردم دارد:

(الف) - حجت آشکار (فرستادگان الهی) ب - حجت نهان (عقل)

(۲) فرستاده شدن پیامبران معلول تعقل بندگان در پیام الهی

(۳) پذیرش بهتر پیام الهی معلول برخورداری از معرفت برتر

(۴) دانایتر بودن نسبت به پیام الهی، معلول برتری در تفکر و تعقل

(۵) داشتن رتبه‌ای بالا در دنیا و آخرت، معلول داشتن عقل کامل‌تر

نکته

بنابراین با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی پاسخ به سؤال‌های اساسی به دست می‌آید ← هرچند انسان مختار

است هر برنامه‌ی دیگری انتخاب کند.

«إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا»

زیان دیدن در آخرت

درس دوم: تداوم هدایت

وحدت دینی

↓

به علت فطرت

مشترک

انسان‌ها

«خداوند از دین همان را برایتان بیان کرد که نوح را بدان سفارش نمود. و آنچه را ما به تو وحی کردیم

و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم، این بود که دین را به پا دارید، و در آن تفرقه نکنید.»

۱- دین همه‌ی انبیاء یکی بوده و به همین جهت خداوند می‌خواهد که آن را به پادارند و در آن متفرق نشوند.

۲- آنچه بر مشرکان سخت می‌آید وحدت دینی پیروان پیامبران می‌باشد.

«قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است و اهل کتاب در آن، راه مخالفت نپیمودند مگر پس از آن که به

حقانیت آن آگاه شدند. آن هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت.»

۱- حقیقت دین دارای ماهیتی است که بهترین معرف آن اسلام است.

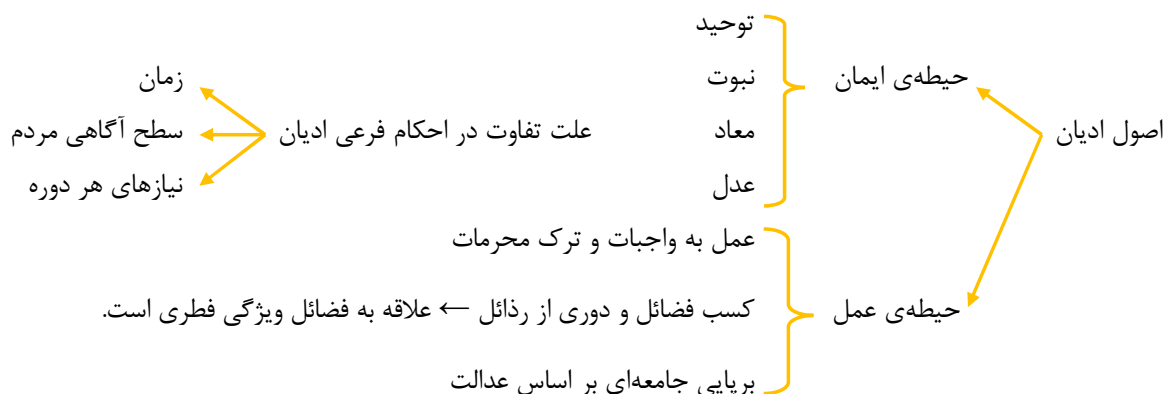
۲- آیه بر ریشه پیدایش ادیان مختلف اشاره دارد که مسبب آن، آن دسته از رهبران دینی بودند

که با دانستن حقیقت و از روی ستم و تجاوز دعوت پیامبر جدید را رد می‌کردند.

«این دین آئین پدرتان ابراهیم است و او شما را از پیش مسلمان نامید.»

«ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی؛ بلکه یکتاپرست (حق‌گرا) و مسلمان بود.»

✽ یکسانی ادیان در اصول بوده است و گرنه شیوه‌ی انجام احکام در هر دین متفاوت است.

علل آمدن پیامبران متعدد

(۱) لزوم استمرار در دعوت و ترویج پیوسته‌ی آن ← لازمه‌ی استقرار و ماندگاری یک دعوت

(۲) رشد تدریجی سطح فکر جوامع و اقوام
 { تعلیم سبک زندگی مردم شود
 دشمنان نتوانند آن را کنار بگذارند

حدیث: «انا معاشر الانبیا أمرنا ان تکلم الناس علی قدر عقولهم»

(۳) تحریف تعلیمات پیامبر پیشین، به دلیل

{ الف) ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی

{ ب) عدم توسعه کتابت

دلایل ختم نبوت

(۱) آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی

↓ در مقابل رشد تدریجی سطح فکر مردم است (عوامل تجدید نبوت)

مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند

↓ آمادگی فکری و فرهنگی جوامع دیگر

↓ شروع نهضت علمی با ورود اسلام (تربیت دانشمندان)

(۲) حفظ قرآن کریم از تحریف ← ۱. عنایت الهی ۲. اهتمام پیامبر ۳. تلاش مسلمانان (عدم نیاز قرآن به تصحیح و جاودانه بودن آن)

(۳) وجود امام معصوم ← انجام مسئولیت‌های پیامبر(ص) (به جز دریافت و ابلاغ وحی) توسط امامان

(۴) پویایی و روز آمد بودن اسلام { ۱) توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت

{ داد و ستد ← نیاز ثابت

{ روش و شیوه‌ی آن ← نیاز متغیر

↓ توسط فقیهان و مجتهدان احکام آن تنظیم می‌شود

(۲) وجود قوانین تنظیم کننده ← (الاضَرَرَّ وَ لاَ ضَرَّارَ فِی الْاِسْلَامِ)

نکته

از آنجا که خداوند پیامبران را می‌فرستد و اوست که نیاز یا عدم‌نیاز به پیامبر را در هر زمان می‌داند، تشخیص زمان ختم نبوت با خداست.

نکته

آمدن پیامبر جدید بدین معناست که بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی اکنون پاسخگوی مسائل و نیازهاست.

علل عدم قبول چند دینی در دنیا:

۱- هر پیامبری با آمدن پیامبر بعدی بشارت می‌داد ← عدم قبول پیامبر جدید به معنای عدم ایمان به پیامبران گذشته است.

۲- قرآن تنها کتابی است که تمام محتوای آن از جانب خداست.

«وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخُسْرَيْنِ»
 ۱ ۲ ۳

۱- ماهیت دین مورد قبول خداوند که موجب رستگاری دنیا و آخرت می‌شود اسلام است.

۲- وجود چند دینی مورد قبول خداوند نیست ← لزوم پذیرش اسلام

۳- یکی از جلوه‌های خسران زندگی در آخرت عدم قبول اسلام است.

۴- ایمان به آخرین پیامبران به معنای ایمان به همه‌ی پیامبران قبلی است. زیرا همه مردم را به سوی خدا دعوت می‌کردند نه خود!

درس سوم: معجزه جاویدان

اعجاز پیامبران

برای اثبات ارتباط پیامبران با خداوند
 قرآن ← "آیت" ← نشانه‌ی نبوت
 دانشمندان اسلامی ← "معجزه" ← عجز و ناتوانی دیگران در انجام آن

❁ **مراتب مبارزه طلبی قرآن:**

مرحله ۱: کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند ← آوردن کتابی همانند

مرحله ۲: برای نشان دادن عجز و ناتوانی شکاکان ← آوردن ۱۰ سوره همانند

مرحله ۳: برای نشان دادن نهایت عجز و ناتوانی شکاکان ← آوردن ۱ سوره همانند = تحدی

«أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ»

۱ ۲

۱- ادعای شکاکان در مورد غیر الهی بودن قرآن

۲- راحت‌ترین راه برای غیرالهی نشان دادن قرآن آوردن سوره‌ای مانند آن است ← مرحله ۳

«قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا»

۱ ۲ ۳ ۴

۱- اعلام فوق توان بشر بودن قرآن **۲- مرحله ۲ مبارزه طلبی**

۳- اعلام جاودانگی قرآن **۴- جاودانگی قرآن در هر صورت ممکن** ← حتی با همفکری همه انسان‌ها

تاکید بر فوق توان بشر بودن قرآن

جنبه‌های اعجاز قرآن:

(۱) لفظی

زیبایی لفظی ساختار موزون کلمات و جمله شیرینی بیان، رسایی در معنا با وجود اختصار که از همان ابتدای رساندن معنا به بهترین وجه بعثت مورد توجه بود که موجب عدم اجازه سران مشرکان از عبور مردم از در خانه پیامبر می‌شد.

نفوذ خارق‌العاده‌ی قرآن و مسلمان شدن ادیبان و دانشمندان در سایه آن

(۲) محتوایی:

(الف) انسجام درونی در عین نزول تدریجی: صحبت در مورد موضوعات

متنوعی و عدم ناسازگاری میان آیات «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ رِجَالُ الْيَمِينِ»
راه پی بردن به انسجام درونی

مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

علت انسجام درونی عدم تعارض

(ب) تاثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت ← طرح مسائلی همچون

عدالت خواهی علم دوستی و حقوق برابر

(ج) جامعیت و همه جانبه بودن صحبت قرآن در مورد تمام مسائل حیاتی

برنامه‌ی هدایت انسان

(د) ذکر نکات علمی ← انسباط جهان «وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ»

تفاوت اثر انگشتان انسان‌ها

حرکت زمین (ذلول)

خلقت موجودات از آب «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ»

«لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مِّيتًا»

❀ امی بودن پیامبر ← اثبات الهی بودن قرآن «وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّ بِيَمِينِكَ إِذَا لَا تَأْتِ الْكُتُبُ»

درس چهارم: گستره‌ی رسالت پیامبر (ص)

- رسالت پیامبر (ص)**
- ۱) دریافت و ابلاغ وحی } نویسندگان آیات: کاتبان وحی ← مرتب و تنظیم کردن آیات قرآن
حافظان آیات: حافظان وحی
 - ۲) تعلیم و تبیین تعالیم وحی (مرجعیت دینی) ← گفتار و رفتار پیامبر به عنوان اولین مرجع فهم آیات
آموزش جزئیات احکام که کلیاتشان در قرآن است.
 - ۳) اجرای قوانین الهی از طریق ولایت بر جامعه (ولایت ظاهری)
امام باقر(ع): بنی الاسلام علی خمس علی الصلاة والزكاة والصوم والحج والولاية و لم یناء بشيء
کمانودی بالولاية: اهمیت برقراری ولایت و حکومت اسلامی

❁ دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی

- الف) ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام**
- اسلام یک دین اجتماعی است.
 - اجرای عدالت در جامعه از اهداف پیامبران بوده است.
 - احکام اجتماعی اسلام در سایه حکومت اسلامی انجام می‌شود (زکات خمس - امر به معروف و نهی از منکر...)

«لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»

ب) ضرورت پذیرش ولایت الهی و نپذیرفتن طاغوت ابزار بر پای عدالت

«الَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ ۖ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا»

۱- مخاطب آیه مدعیان ایمان به کتب آسمانی هستند، در حالی که حل داوری و مشکلات خود را نزد ناهلان می‌برند.

۲- مراجعه به طاغوت حرام است ← علیت ایمان پنداری و نداشتن ایمان حقیقی معلولیت ارجاع مشکلات به

طاغوت و در پی آن گمراه شدن توسط شیطان

۳- پیروی از طاغوت فریب بزرگ شیطان است ← "ضَلَالًا بَعِيدًا"

ولایت معنوی: - مرتبه‌ای برتر و بالاتر از ولایت ظاهری و به خاطر عبودیت و بندگی ایشان اعطا گردید.

- واسطه‌ای فیض خالق به مخلوق بودن پیامبر (به اذن الهی)

- نمونه‌ای از آن هدایت معنوی می‌باشد که به میزان ایمان و عمل افراد بستگی دارد که با

الهام بر روح و جان وی انجام می‌شود، مانند حضرت علی (ع): «روزی رسول خدا (ص) هزار

باب علم به رویم گشود که از هر کدام هزار باب دیگر گشوده می‌شد»

❁ ضرورت عصمت

الف) رفتار: اعتماد به پیامبر از بین می‌رود و مردم از او پیروی نمی‌کنند.

ب) مسئولیت در خوزه رسالت:

۱) دریافت و ابلاغ وحی ← ۱- دین الهی به درستی به مردم نمی‌رسید ۲- امکان هدایت از آنها سلب می‌شد

۲) تعلیم و تبیین دین ← ۱- انحراف در تعلیم دین پیدا می‌شد. ۲- اعتماد مردم به دین از دست می‌رفت

۳) اجرای فرامین الهی ← ۱- گمراهی مردم در هنگام انجام دستورات الهی

نکته

دور شدن از لطف و رحمت الهی و بینش عمیق به ترتیب علت دوری پیامبران از خطا و گناه ← علت عصمت پیامبران

✽ قدر شناسی از پیامبر ← تلاش و مجاهده و اتحاد و همدلی برای جلوگیری از بی اثر شدن زحمات پیامبر امام خمینی (ره): ای مسلمانان جهان که به حقیقت اسلام ایمان دارید به پا خیزید و در زیر پرچم توحید و در سایه تعلیمات اسلام مجتمع شوید تا دست خیانت ابر قدرت‌ها را از ممالک خود و خزائن سرشار آن کوتاه کنید...
✽ راه‌های حفظ وحدت مسلمانان ← جلوگیری از تجزیه کشورهای اسلامی و تاراج منابع آنهاست.

۱- خودداری از اهانت به مقدسات سایر مسلمانان ← اعتقادات خود را با دانش اعتلا بخشیم تا با دیگران بر اساس استدلال صحبت کنیم

۲- دفاع درست از مظلومان مسلمان

پیامبر (ص) هر کس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد بشنود اما به یاری آن مظلوم برنخیزد. مسلمان نیست

۳- کسانی که به ظاهر خود را مسلمان معرفی می‌کنند ولی با دشمنان اسلام دوستی می‌کنند بشناسیم و قریب آنها را نخوریم ^{نتیجه} ← مردم با دشمنان اسلام دوستی می‌کنند.

درس پنجم: تداوم رسالت

✽ رحلت پیامبر (ص) ← اتمام قلمرو دریافت و ابلاغ وحی ← ادامه قلمروهای مرجعیت دینی و ولایت ظاهری توسط امام

✽ تعیین امام ← توسط خداوند بوده است زیرا فقط خداوند دانا به وجود ویژگی‌های امامت در یک فرد است.
 ۱) نزول آیه انذار (یوم الانذار) ← ۳ سال بعد از بعثت بنا بر فرمان خدا به پیامبر ۴۰ نفر از بزرگان بنی هاشم را دعوت و حضرت علی را به عنوان جانشین خود انتخاب کرد ابلاغ این موضوع در روزهای اول بعثت نشان از اهمیت بالای موضوع جانشینی دارد و اینکه نمی‌توان انجام آن را به عهده‌ی مردم سپرد.
 ۲) نزول آیه ولایت

«إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ»

۱- آیه در نزدیک ظهر و در شان حضرت علی و بیان ویژگی جانشین پیامبر می‌باشد که عبارت است از:

- ۱) مومن به خدا
- ۲) برپاکننده نماز
- ۳) صدقه دهنده در رکوع

نکته

نزول این آیه به هنگام حضور مردم به آن جهت بوده است که مردم به چشم خود ببینند.

۳) نزول آیه‌ی تطهیر ← درب خانه حضرت فاطمه خوانده می‌شود.
 "إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا" ← خواندن آن هر روز صبح درب خانه حضرت فاطمه
 ۱- نزول آیه در منزل امه سلمه

۲- در بیان عصمت اهل بیت که علت معیار بودن عمل آنها برای سایر انسانها است.

۳- مقدم بر دعای پیامبر (ص): خدایا اینان اهل بیت من هستند.....

۴) حدیث جابر ← به جهت معرفی اولوالامر

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ"

۱- لزوم اطاعت از خدا پیامبر و صاحبان امر (افراد معرفی شده به عنوان ۱۲ امام در حدیث جابر) در هر عصر.

۵) حدیث ثقلین ← "إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِزَّتِي أَهْلَ بَيْتِي مَا إِنَّ تَمَسُّكُكُمْ بِهِمَا لَنْ تَضَلُّوا أَبَدًا وَ

إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا" ← در آخرین روزهای عمر پیامبر

۱- جاودانگی عصمت اهل بیت در کنار قرآن (ثقلین لازم و ملزوم یکدیگرند)

۲- تمسک به قرآن و اهل بیت جلوگیری از گمراهی

۶) حدیث منزلت ← اعلان ختم نبوت

پیامبر (ص) خطاب به حضرت علی: أَنْتَ مِنْنِي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي
ختم نبوت

۷) حدیث غدیر ← سال دهم هجرت، روز هجدهم ماه ذیحجه در "حجة البلاغ" یا "حجة الوداع" به دنبال نزول آیه ۶۷ مائده

"بَلَّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْكَافِرِينَ"

۱- نزول آیه قبل از واقعه غدیر

۲- برابر دانستن اهمیت تعیین جانشین با رسالت پیامبر

۳- تضمین جان پیامبر در برابر خطرات احتمالی تعیین جانشین

۴- بی بهره ماندن منافقان از انوار هدایت الهی

۵- حدیث غدیر بعد از نزول این آیه با عبارت "من اولى الناس بالمؤمنين من انفسهم" شروع و با "من كنت مولاه فهذا على مولاه" پایان یافت. (این جمله ۳ بار تکرار شد) ← مردم برای عرض تبریک و شادباش نزد امام آمدند و با وی بیعت کردند.

نکته

لازمه‌ی امامت، علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه می‌باشد.

درس ششم: پیشوایان اسوه

«لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا»

مقام الگویی پیامبر در جایگاه رهبری ۱ ۲

ویژگی‌های کسانی که مقام الگویی پیامبر را می‌پذیرند: ۱. امید به خدا و روز آخرت ۲. یاد دائمی خداوند

ویژگی‌های حکومت پیامبر

۱- تلاش برای برقراری عدالت ← با قاطعیت عمل می‌نمود

این اقدام در حالی بود که در جوامع آن روز تبعیض یک قانون پذیرفته شده بود

۲- اقدامات: تقسیم بیت المال - عدم تفاوت میان عرب و غیر عرب - برابری در برابر تزییع حقوق خود و

مجازات متجاوزان در برابر حقوق مردم - برابر دانستن همه افراد برای اولین بار

۳- پیامبر علت سقوط اقوام پیشین را تبعیض در اجرای عدالت می‌دانست.

۴- محبت و مدارا با مردم

رفتار محبت‌آمیز پیامبر با مردم ← ۱. او را پدر خود می‌خواندند ۲. در سختی‌ها به او پناه می‌بردند

پیامبر (ص): عیب دیگران را نزد من بازگو نکنید ← با دلی پاک با شما معاشرت کنم زیرا

۵- اقدامات: پهن کردن ردای خود برای مهمان - همراهی آنان اگر در مورد آخرت سخن می‌گفتند و

هم‌سخن شدن با آن‌ها اگر در مورد خوردنی و آشامیدنی صحبت می‌کردند. (جز در موارد حرام)

۶- سخت‌کوشی در هدایت مردم

۷- علاقه‌مندی پیامبر در هدایت مردم ← دور نشدن او از مردم حتی به واسطه‌ی سختی و آزارهای این راه ←

قرآن: بر هدایت شما حریص (یعنی بشدت علاقمند)

❖ پیامبر (ص) در مقابل همه سختی‌های هدایت با صبر و بردباری به هدایت مردم می‌پرداخت ← «لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ»

❖ بزرگان قبایل جنگ‌های علیه ایشان به راه می‌انداختند ← پیامبر سعی بر هدایت آنان داشت

❖ **اقدامات:** پیران و زنان و کودکان را نکشید - حیوانات حلال گوشت را نکشید مگر برای تغذیه... حمایت از کسی که دوست دارد از حقیقت اسلام بداند.

۴- مبارزه با فقر و محرومیت

❖ تلاش پیامبر برای ساخت جامعه‌ای آباد موجب (علّت):

۱. تشویق مردم به کار

۲. بیزاری از بیکاری

۳. مذمت کسانی که فقط عبادت می‌کردند

❖ **اقدامات:** احترام به فقیران و رفاقت با آنان - ملاک ندانستن ثروت برای برتری - گفت‌وگو صمیمانه با فقیرترین و محروم‌ترین مردم

❖ نکات حدیث امام علی (ع) در مورد تربیت او در دامان پیامبر (ص):

❖ نه هرگز رفتاری ناشایست از من مشاهده کرد... ← عصمت امام علی (ع)

❖ پیامبر هر روز پرچمی از خوی‌های نیکو را بر من می‌افراشت ← ولایت معنوی

❖ آنچه را من می‌شنوم تو ام می‌شنوی جز اینکه تو پیامبر نیستی بلکه وزیر هستی ← ختم نبوت و حدیث منزلت

🔔 نکته

شیعه به معنای پیرو و کسانی هستند که امام علی (ع) را جانشین پیامبر می‌دانند.

❁ ویژگی‌های امام علی (ع)

۱- عدالت بی‌مانند

- ❖ در آغاز حکومت با الگوگیری از سیره پیامبر عدالت و مبارزه با تبعیض شروع شد
 - ❖ در روزهای آغازین حکومت ← "گروهی بیش از حق خود ... اینان تنگ دنیا و عذاب آخرت را خریده‌اند..."
 - ❖ فردای روز آغازین ← تقسیم بیت‌المال به تساوی ← "سوگند به خدا اگر همه دنیا را به من بدهند به اندازه گرفتن پوست جو"
 - ❖ در ابتدای حکومت ← اصلاح امور و برکناری فرمانروایانی که به ناحق به پست و مقام رسیده بودند ← در این کار چنان مصمم بود ← به مصلحت‌اندیشی یاران توجه نداشت
 - ❖ علم بی‌کران ← یکی از ابعاد شگفت‌انگیز امام علی (ع)
 - ❖ نهج البلاغه ← دانشمندان برای استفاده بیشتر مردم شرح آن را نوشته‌اند
- "إِنَّا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلَى بَابِهَا فَمَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِ الْبَابَ" وجوب پیروی از دانش امام علی (ع)
- امام علی (ع): «..... هر گاه در حضور پیامبر سکوت می‌کردم، ایشان پیشگام می‌شد و مرا از دانش خود بهره‌مند می‌ساخت ← ولایت معنوی

درس هفتم: وضع فرهنگی و سیاسی پس از رسول خدا

"وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ"

زبان برگشت، بر خود آدمی است.

۱- از نظر قرآن کریم مهمترین خطری که پس از رحلت رسول خدا مسلمانان را تهدید می کرد بازگشت به دوران جاهلیت بود.

۲- سپاس گزاران واقعی نعمت رسول خدا، کسانی معرفی شده اند که در راهی که پیامبر بنانهاده ثابت قدم بمانند.

✽ حضرت علی عامل حکومت بنی امیه را سستی مسلمانان در دفاع از حق عنوان می داشت.

✽ نکات سخنان امام علی (ع) در مورد دوران بعد از خود

◆ شامیان بر مردم پیروز می شوند زیرا در راه باطل زمامدارشان فرمانبردارن

◆ قلب انسان به درد می آید که آن ها در مسیر باطل متحدند و شما در راه حق متفرقید

◆ امام علت حکومت بنی امیه را:

۱. سرپیچی مردم از دستورات امام ۲. اختلاف و تفرقه مسلمین

◆ هر حرامی را حلال می کنند

◆ دو دسته بگیرند:

۱. گروهی برای دنیا که به آن نرسیده اند

۲. گروهی برای دین خود که آن را از دست داده اند

✽ دلایل حفظ اسلام پس از رحلت رسول:

۱ تحول معنوی و فرهنگی ایجاد شده در عصر پیامبر

۲ قرآن و ائمه اطهار

مسائل و مشکلات عصر ائمه (ع):

۱) ممنوعیت از نوشته شدن
احادیث پیامبر

- ۱- احتمال خطا در نقل احادیث و کم و زیاد شدن عبارات یا فراموش شدن آنها
- ۲- فراهم آمدن شرایط برای جاعلان حدیث تا با اغراض شخصی احادیث را جعل کنند یا از نقل برخی خودداری کنند
- ۳- دخالت دادن سلیقه‌ی شخصی در احکام دینی به علت بی‌بهره ماندن از یک منبع مهم هدایت
- ۴- نبود مدرک و منبع برای تشخیص حدیث درست از نادرست

۲) تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث ← برخی از عالمان وابسته به قدرت و گروهی از علمای اهل کتاب (یهودیان و مسیحیان) مانند: کعب الاحبار آیات و معارف اسلامی را مطابق با افکار خود و موافق با منافع قدرت‌مندان تعلیم و تفسیر می‌کردند و از آنان جایزه می‌گرفتند

گفته شدن داستان خرافی در مساجد در مورد پیامبران

۳) ارائه الگوهای نامناسب ← به انزوا کشیده شدن شخصیت‌های اصیل اسلامی - برجسته شدن افراد نالایق و به دور از معیارهای اسلامی

عدم ظهور انسان‌های آزاده و با ایمان همچون مقداد و عمار...

۴) تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

حکومت پیامبر بر اساس برابری و مساوات بنا شده و ملاک گرمی بودن تقوا بود.

بعد از حکومت ایشان

❁ جاهلیت با لباس جدیدی وارد زندگی اجتماعی شد

❁ طالبان قدرت و ثروت و قرب و منزلت یافتند

❁ شخصیت‌های با تقوا و جهادگر مورد احترام و اعتماد پیامبر (ص) منزوی شدند

❁ ساخت کاخ‌ها و خزائن

❁ تبدیل جامعه مؤمن و فداکار به جامعه راحت طلب و تسلیم

❁ عدم توانایی ائمه اطهار در همراه کردن دیگران با خود

نکته

به کلمات «منزوی» در مشکلات ۳ و ۴ دقت کن

اندیشه و تحقیق

چه مسائلی زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر اکرم (ص) آماده کرد؟

منع نوشتن احادیث پس از رحلت پیامبر

نیاز حاکمان جور و صاحبان قدرت به توجیه موقعیت خود و هم‌چنین اقدامات مخالف اسلام آنان بود

درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین

❁ تذکرات امام علی (ع) در مورد دوران بنی امیه:

۱. دروغ رایج شد، قرآن کم‌بها شد، حق پوشیده شد و باطل رایج گردید.
۲. منکر افزایش یافت، معروف کاهش یافت و از راهنمایی‌های قرآن فاصله گرفتند.

❁ راه‌رهای مسلمانان از اوضاع بنی امیه از نظر امام علی (ع):

- ۱- پیروی از قرآن، با شناخت فراموش کنندگان قرآن و با مقابله با دشمنان قرآن ممکن است.
- ۲- قدم گذاشتن در راه رستگاری، با شناخت رها کنندگان و تبعیت کنندگان صراط مستقیم و با مقابله با رها کنندگان امکان‌پذیر است.
- ۳- وفا کردن به عهد، با شناخت شکنندگان پیمان و با مقابله با پیمان شکنان ممکن است.
- ۴- نظر دادن و حکم کردن اهل بیت حکایتگر توانایی و دانش آنهاست. ← راه حل نهایی مسلمانان

❁ اقدامات مربوط به مسئولیت‌های دوگانه امامان

ارائه الگوهای نامناسب

- الف) اقدامات مربوط به مرجعیت دینی**
- ۱) تعلیم و تفسیر قرآن کریم ← آشکار کردن رهنمودهای قرآنی و بهره‌مندی مشتاقان، در مقابل
 - ۲) اقدام برای حفظ سخنان و سیره پیامبر (ص) ← تحریف و جعل
- هر یک از امامان علاوه بر این که ۱. علوم را به امام بعد از خود می‌سپرد سعی می‌کرد ۲. آنها را در جامعه گسترش دهد

- مثال: امام رضا(ع): کلمه لا اله الا الله حصنی فمن دخل حصنی امن من عذابی (حدیث سلسله الذهب)
- تجلی توحید در زندگی اجتماعی با پذیرش ولایت ائمه انجام می‌شود
- ۳) تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو** ← با گسترش سرزمین اسلامی
- فراهم آمدن کتاب‌های: ۱- نهج البلاغه - ۲- صحیفه سجاده
- ۴) تربیت شخصیت‌های اسلامی**
- امام رضا (ع): "و انا من شروطها" به جهت توالی اسامی امامان
- معرفی خویش به عنوان امام
- بر حق (اقدامات ولایت ظاهری)

نکته

تلاش ائمه (علت) سبب شد که حقیقت اسلام برای جویندگان پوشیده نماند.

- (ب) مجاهده در راستای ولایت ظاهری، به دو جهت:
- (۱) اداره جامعه از طرف خدا به امامان واگذار شده بود
 - (۲) سکوت در برابر ظلم و زیر پا گذاشتن قوانین اسلام را گناه می‌دانستند (بنا به وظیفه‌ی امر به معروف و نهی از منکر)

- اقدامات
- ۱- عدم تاکید حاکمان
 - تفاوت‌های رفتاری حاکمان را در نظر داشتند (در مواردی که بر طبق دستور اسلام عمل می‌کردند)
 - به شیوه‌های مختلف به اطلاع مردم می‌رساندند
 - ۲- معرفی خویش به عنوان امام برحق
 - به گونه‌ای که مردم بدانند تنها آنان جانشینان رسول خدا هستند.
 - گفته‌ی امام صادق در روز عرفة و مراسم حج
 - ۳- انتخاب شیوه‌ی درست مبارزه
 - تفکر اسلام راستین باقی بماند
 - بنای ظلم بنی امیه و بنی عباس سست شود
 - به گونه‌ای که:
 - روش زندگی امامان به نسل‌های آینده منتقل شود

نکته ۱

مبارزه‌ی امامان به یک هدف ختم می‌شود اما شیوه‌ی مبارزه‌ی آن‌ها متناسب با شرایط سیاسی و فرهنگی متفاوت بود.

نکته ۲

تقیه: مخفی نگه داشتن اقدامات مورد حساسیت دشمن به جهت ضربه زدن بیشتر و کم‌تر ضربه خوردن ← مخفی نگه داشتن ارتباط با یاران نمونه‌ای از آن است.

+ ویژه انسانی‌ها +

✽ امام علی (ع) پس از اینکه حق مسلم خود در رهبری جامعه اسلامی برای حفظ نظام نوپای اسلامی **۱-** سکوت پیشه کرد، **۲-** در عین حال گوشه‌گیری هم در پیش نگرفت،

۳- هر جا که کاری خلاف موازین اسلامی می‌دید انتقاد می‌کرد، **۴-** هر جا که از آن حضرت کمک می‌خواستند آنان را یاری می‌نمود.

✽ امام حسن مجتبی (ع) با سنجیدن شرایط، سرانجام صلاح را بر آن دید که برخلاف میل خود با معاویه قرارداد صلح را امضا کند، ولی معاویه بندهای قرارداد را زیر پا گذاشت.

✽ امام حسین (ع) وقتی یزید به حکومت رسید، روش خود را تغییر داد و علیه او قیام کرد.

✽ امام سجاد (ع) در کنار گسترش معارف از طریق دعا به تجدید حیات نهضت شیعیان پرداخت.

✽ در اثر فعالیت‌های امام سجاد (ع) و قوت گرفتن مجدد شیعیان و ضعف تدریجی بنی‌امیه، زمان معرفی اسلام اصیل در دوران امام باقر (ع) فرا رسید. ایشان یک مدرسه علمی در مدینه پایه‌گذاری کرد.

✽ در زمان امام صادق (ع) ناخشنودی نسبت به دستگاه بنی‌امیه به اوج رسیده بود، ایشان مبارزه خود را علنی‌تر کردند و حتی قیام زیدبن علی عموی خود را تأیید نمودند.

✽ در زمان امام کاظم (ع) دوره اختناق شدید بود و مبارزه خود را آشکار و مخفی ادامه دادند و سال‌های طولانی را نیز در زندان به سر برد.

✽ ده سال از امامت امام رضا (ع) در دوره هارون عباسی بود و با روی کار آمدن مأمون، زمینه فعالیت شیعیان بیشتر شد.

✽ با شهادت امام رضا (ع) مرحله بسیار سختی برای شیعیان و علویان پدید آمد. با تمام سخت‌گیری‌های سه امام بعد، معارف بازمانده از پدران گرامی خود را حفظ کردند و از طریق شاگردان به نسل‌های بعد رساندند و مانع

نابودی مکتب اهل بیت (ع) شدند. به عنوان مثال «زیارت جامعه کبیره» یکی از منابع معرفتی شیعه است که توسط امام هادی (ع) بیان شده و یاران آن امام برای ما شیعیان نقل کرده‌اند، این زیارت مانند یک درس امام‌شناسی است.

✽ در این دوره ارتباط امامان از طریق وکلا و نمایندگان اوج گرفت و ارتباط از طریق وکیل، زمینه را برای غیبت امام عصر (ع) نیز آماده کرد و در دوره غیبت صغری امام چهار نایب خاص تعیین کرد، در این دوره مردم به این نایبان مراجعه می‌کردند.

✽ ما پیرو شیعه انسان‌هایی هستیم که جان و همه زندگی خود را برای نجات و رستگاری انسان‌ها فدا کردند. البته آنان هم‌اکنون ناظر بر ما هستند، باید به گونه‌ای زندگی کنیم که سبب بدبینی دیگران نسبت به شیعیان نشویم.

✽ شیعه بودن تنها به اسم نیست، بلکه اسم باید با عمل همراه باشد تا پیرو حقیقی پدید آید که امام صادق (ع) در این باره می‌فرماید: «مایه زینت ما باشید نه مایه زشتی و عیب».

✽ وظیفه ما در برابر پیامبر (ص) و امامان (ع) ← به گونه‌ای زندگی کنیم که سبب بدبینی دیگران به شیعیان نشویم ← شیعه‌ای با عمل

◆ امام صادق (ع): مایه زینت و زیبایی ما باشید، نه مایه زشتی و عیب

درس نهم: عصر غیبت

امام مهدی (عج):

تاریخ تولد: جمعه؛ نیمه شعبان سال ۲۵۵ هجری

محل تولد: سامرا

آغاز امامت: سال ۲۶۰

غیبت صغری: ۲۶۰-۳۲۹ ← ارتباط از طریق نواب اربعه (نواب خاص)

غیبت کبری: از سال ۳۲۹ هجری با مرگ آخرین نایب

"ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ"

۱- رفتار روح جمعی جامعه مقدم بر تغییر نعمت‌دهی خدا اعلام شده است (نعمت‌دهی خداوند مقدم بر رفتار انسان‌هاست)

۲- زمینه ساز هلاکت یا سربلندی جامعه، اعمال مردم آن است

✽ علت غیبت امام مهدی (عج): به سبب قدرناشناسی و ناسپاسی مردم و در خطر بودن جان آن حضرت
خداوند آخرین حجت خود را از نظرها پنهان کرد. (۱) (۲)

نکته ۱

با اینکه حاکمان بنی امیه و بنی عباس عاملان اصلی به شهادت رسیدن امامان بودند اما:

۱. مردم تسلیم آن‌ها شدند ۲. وظیفه‌ی امر به معروف و نهی از نکر را انجام نمی‌دادند

نکته ۲

مبارزه مردم با حاکمان ← رسیدن خلافت به ائمه و حرکت جامعه بشری در مسیر صحیح کمال

امام علی (ع): زمین از حجت خدا (امام) خالی نمی‌ماند اما خداوند به علت ستمگری انسان‌ها و زیاده‌روی در گناه.
(۱) (۲)

امامت حضرت مهدی:

در دوره ی غیبت

خداوند آنان را از وجود حجت در میانشان بی بهره می سازد ← تا جایی که انسان ها شایستگی ظهور پیدا کنند.

غیبت امام در مقابل ظهور است نه حضور

امیرالمومنین(ع): حجت خداوند در میان مردم حضور دارد از معابر و خیابان ها عبور می کند...

امام عصر: بهره بردن از من در عصر غیبتم، مانده بهره بردن از خورشید است هنگامی که پشت ابرهاست.

✽ بخش اصلی رهبری ایشان مربوط به ولایت معنوی می باشد به ویژه برای شیعیان و محبان نامه ی امام به شیخ مفید: ما از احوال شما آگاهیم و هیچ چیز از اوضاع شما بر ما پوشیده و مخفی نمی ماند....

نمونه ای از این یاری ها: هدایت باطنی افراد، حل برخی مشکلات علمی علما....

نکته

موعود و منجی طرح مشترک پیامبران الهی در مورد آینده تاریخ و تحقق وعده ی پیروزی حق بر باطل است ←

اختلاف ادیان در مورد چگونگی ظهور است

آینده ی تاریخ: "وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا" انتظار خداوند از مومنان صالح

۱- وعده خداوند به مومنان صالح در آینده تاریخ (به ترتیب): ۱. حکمرانی در زمین

۲. استقرار دین آنها ۳. از بین بردن ترس آنها

"وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ"

۱- وعده خدا به صالحان در آینده تاریخ: ۱- به ارث بردن زمین ← وعده مشترک و وحدت

آفرین در کتب آسمانی

"وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ"

۱- وعده خدا به مستضعفان در آینده ی تاریخ (به ترتیب): ۱) امام و پیشوای مردم

۲) به ارث بردن زمین

✽ مشخص بودن نام پدر و مادر امام زمان ← شناخته شدن ماجراجویان فریب کار

زنده بودن و حضور ایشان: ۱. درخواست از امام و تلاش برای کسب رضایت او

۲. بهره‌مندی مردم از هدایت معنوی امام

پویایی جامعه شیعه در طول تاریخ: ۱} گذشته سرخ ← شهادت در راه عدالت خواهی، آرمانگرایی، حقیقت جویی

۲} آینده سبز ← دوری از طاغوت - تلاش برای گسترش عدالت

مسئولیت‌های منتظر:

۱} تقویت ایمان و معرفت و محبت به امام

پیامبر اکرم (ص): هر کس دوست دارد خدا را در حال ایمان کامل و مسلمانی

مورد رضایت او ملاقات کند ولایت و محبت امام عصر را بپذیرد.

پیامبر (ص): "مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مَيِّتَةً جَاهِلِيَّةً"

✽ عصر غیبت عصر دودلی‌ها و شک تردیدهاست

پیامبر اکرم (ص): بزرگترین مردمان در ایمان و یقین کسانی هستند که در روزگاران

آینده زندگی می‌کنند....

راه‌های افزایش معرفت: الف) شناخت جایگاه امام ب) آشنایی با شیوه حکومت داری

ایشان ج) آشنایی با صفات ایشان

۲} پیروی از امام عصر (عج) ← با پیروی از عالمان دین است، عمل به احکام، نفی

طاغوت

رسول خدا: خوشا به حال کسی که به حضور قائم برسد در حالی که پیش از قیام او

نیز پیرو او باشد.

۳} ایجاد آمادگی در خود و جامعه ← منتظران عصر غیبت را عصر آماده‌باش

می‌دانند

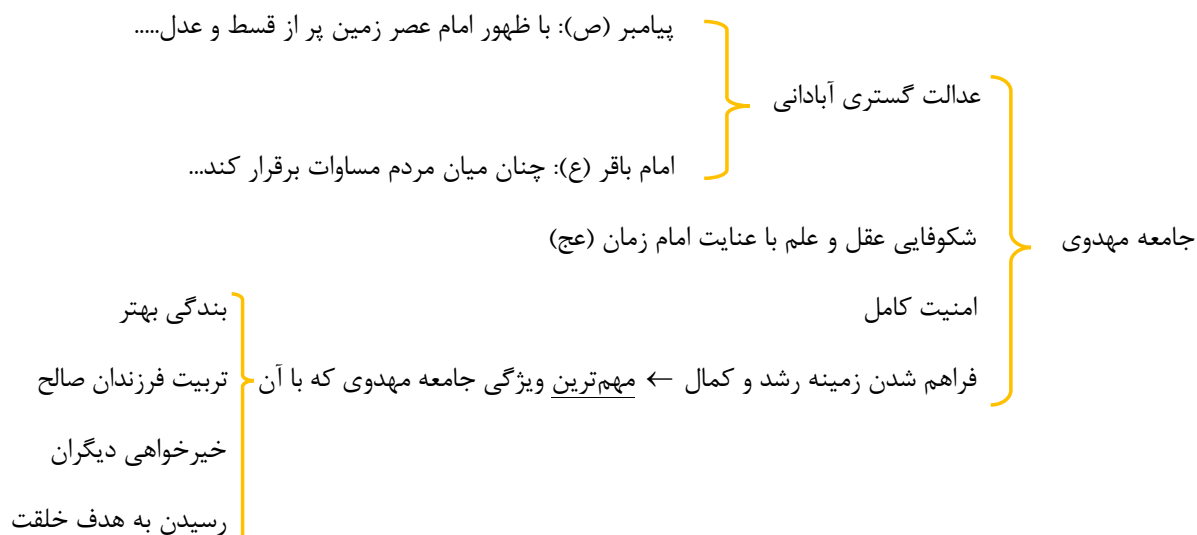
- ✽ ویژگی‌های یاران مهدی (از نظر امام صادق) : یاران مهدی مردمانی سرشار از یقین....
- ✽ شروط بیت با امام زمان (از نظر امام علی): در امانت خیانت نکنند، اهل دشنام نباشند...
- ✽ هسته مرکزی یاران امام ۳۱۳ نفر به تعداد یاران پیامبر در جنگ بدر می‌باشد بیشتر آنان را جوانان و طبق گفته امام باقر (ع) ۵۰ نفر از آنان زنان هستند.
- ویژگی کسانی که آماده ظهور می‌شوند:
- ۱. قبل از ظهور در صحنه فعالیت‌های اجتماعی و نبرد علیه باطل حضور داشته باشند
- ۲. ایستادگی در مقابل شیاطین درون و برون
- ۴. دعا برای ظهور ← در انتظار ظهور بودن از برترین اعمال عصر غیبت است که لازمه آن دعا برای ظهور است.
- امام علی (ع): منتظر فرج الهی باشید و از لطف الهی مایوس نشوید و بدانید محبوب‌ترین کارها نزد خداوند انتظار فرج است

نکته

امام زمان زمانی ظهور می‌کند که:

(الف) مردم از همه مکتب‌های غیر الهی و مدعیان برقراری عدالت در جهان نا امید شدند.

(ب) با تبلیغ منتظران دل‌های مردم جلب ایشان باشد.

اندیشه و تحقیق

این جمله را تحلیل کنید: «منتظران مصلح، خود باید صالح باشند.»

کسانی که آن بینش انزواطلبانه را نسبت به یاران امام در عصر غیبت داشته باشند، انتظار آن‌ها نیز انتظاری غیر فعال یا منفی است، این گونه افراد، انتظار را بیشتر در دعا، گریه، زاری و اموری از این قبیل می‌بینند، اما کسانی که می‌کوشند خود را آماده‌ی همان کارهایی کنند که امام از آن‌ها خواهد خواست، انتظار مثبت یعنی آدم‌های فعالی هستند که در جهت تحقق خواسته‌های امام خود تلاش می‌کنند. آنان می‌کوشند جبهه‌ای از حق تشکیل دهند و همواره بر تعداد یاران خود بیفزایند و در عین فعالیت سازنده و مثبت با اشک و شوق و دعا و ندبه، ظاهر شدن امام را طلب می‌کنند.

درس دهم: مرجعیت و ولایت

"وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ..."

۱- دلایل وجوب کوچ کردن گروهی (نه همه) از مومنان (به ترتیب): ۱. تفقه در دین = فقیه ۲. انذار مردم (لیندروا قومهم) ۳. برحذر داشتن از نیایدها (بحذرون)

پیامبر (ص): حال کسی که از امام خود دور افتاده و به او دسترسی ندارد سخت تر از حال یتیمی است که پدر را از دست داده است. زیرا چنین شخصی، در مسائل زندگی حکم و نظر امام را نمی داند.....

✽ منابع فقها در رابطه با استخراج احکام جدید: ۱) قرآن کریم ۲) سیره و سنت پیامبر و امامان

مسئولیت های دوگانه امامت در عصر غیبت: ۱) مرجعیت دینی ← مرجعیت فقیه (توسط فقیهان واجد شرایط) ۲) ولایت ظاهری ← ولایت فقیه (توسط ولی فقیه)

شرایط ولی فقیه یا رهبر ۱) مشروعیت ← دین: ۱) با تقوا باشد

امام صادق (ع): مَنِ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَائِنًا لِنَفْسِهِ،

حافظاً لدينه مخالفاً لهواه، مطيعاً لأمره مولاه

۲) عادل باشد ۳) زمان شناس باشد ← آگاه به شرایط زمانه

امام زمان خطاب به اسحاق بن یعقوب: و اما الحوادث واقعہ فارجعوا فيها الى رواة

← در مورد رویدادهای جدید به راویان حدیث مراجعه کنید

۴) با تدبیر و با کفایت باشد ← نقشه‌ی دشمنان را خنثی سازد

۵) شجاعت و قدرت روحی داشته باشد ← در مقابل تهدیدها

بایستد

اعلم بودن نبوت

۲) مقبولیت ← مردم

نکته ۱

مسلمانان در مسائل اجتماعی باید به فقیه مراجعه کنند ← لزوم تشکیل حکومت الهی و نفی طاغوت

نکته ۲

اداره جامعه با یک مجموعه قوانین و یک رهبری امکان پذیر است، در غیر این صورت هرج و مرج و تفرقه پیش می آید.

نکته ۳

تشکیل حکومت اسلامی در عصر غیبت به معنای ارائه ی یک الگو از حاکمیت دینداران است و فرصت آن را می دهد که آنچه برای ظهور لازم است فراهم گردد.

وظایف رهبر

- ۱- تلاش برای اجرای احکام ← جلوگیری از خروج جامعه از مسیر قوانین الهی - اداره جامعه بر اساس دستورات الهی
- ۲- حفظ استقلال کشور ← با استقامت و بستن راه های سلطه - کشورهای بیگانه، همواره در صدد سلطه بر کشورهای دیگرند ← فشار اقتصادی
- ۳- تصمیم گیری بر اساس مشورت ← لازمه ی اداره جامعه و رهبری آن
- ۴- ساده زیستی ← با الگو قرار دادن اولیای دین ← "أَسْوَةٌ حَسَنَةٌ"

وظایف مردم

نکته

رهبر جامعه اسلامی، رهبری کسانی را بر عهده دارد که می خواهند در سایه قوانین اسلامی مسیر رستگاری را بپیمایند.

- ۱- وحدت و همبستگی اجتماعی ← به رهبری امکان می دهد برنامه اسلامی را اجرا کند

تفرقه ← تسلط سلطه گران

وحدت ← قوی ساختن کشور

- ۲- استقامت و پایداری ← برای رهبر فرصت مقابله با مشکلات را فراهم می کند

۳- افزایش آگاهی سیاسی و اجتماعی ← لازمه تصمیم‌گیری صحیح در برابر قدرت‌ها

❖ به گونه‌ای عمل کنیم که بیشترین ضربه را زده و کم‌ترین ضربه را بخوریم = تقیه

۴- مشارکت در نظارت همگانی ← رهبر مردم را پشتیبان خود می‌یابد و هدایت جامعه آسان‌تر می‌شود.

❖ در برابر گناه در جامعه همه‌ی مردم مسئول هستند

۵- اولویت به اهداف اجتماعی ← رهبر در اداره‌ی جامعه موثق‌تر خواهد بود.

❖ اولویت اهداف اجتماعی بر منافع فردی ← خرید کالای ایرانی

نکات عهدنامه‌ی مالک اشتر

در تبیین مسئولیت کارگزاران

❖ دوستی و مهربانی با مردم زیرا: مردم دو دسته‌اند، دسته‌ای برادر دینی تو، دسته‌ای دیگر همانند در آفرینش

❖ نداشتن تکبر با نظر در عظمت الهی زیرا: نداشتن تکبر تو را از سرکشی نجات می‌دهد، تندروی تو را فرومی‌نشاند و عقلت را به جایگاه اصلی باز می‌گرداند.

❖ دور کردن عیب‌جویان زیرا: مردم عیب‌هایی دارند که رهبر جامعه بیش‌تر از همه باید در پنهان کردن آنها بکوشد.

❖ شتاب نکردن در پذیرش حرف سخن‌چین زیرا: در لباس نصیحت ظاهر می‌شود اما خیانتکار است.

❖ مشورت نکردن با ترسو زیرا: در کارها روحیه‌ی تو را سست می‌کند.

❖ تفاوت گذاشتن میان نیکوکار و بدکار زیرا: در غیر این‌صورت نیکوکار نسبت به کار خیر بی‌رغبت و بدکار به کار بد تشویق می‌شود.

❖ توجه به طبقات محروم و تعیین گروهی برای تحقیق در رابطه با وضع آنان زیرا: این گروه بیش از دیگران به عدالت نیاز دارند.

❖ اگر با دشمنی پیمان سستی از پیمان‌شکنی غافل نباش زیرا: دشمن گاهی از ایم راه تو را غافلگیر می‌کند.

نکات حدیث امیرالمومنین در رابطه با

مسئولیت‌های رهبر و مردم:

+ویژه انسانی‌ها+

✽ بزرگترین حقی که خداوند واجب کرده است

حق رهبر بر مردم و حق مردم بر رهبر است.

✽ این حق و مسئولیت آنها سبب ایجاد دوستی و الفت در

میان‌شان و ارجمندی دین‌شان می‌شود

✽ حق زمانی در جامعه ارزشمند می‌شود که مردم و رهبر

وظایف خود را انجام داده باشند

تفاوت نظام دموکراتیک و

نظام جمهوری اسلامی:

+ویژه انسانی‌ها+

(۱) حکومت اسلامی بر مبنای قوانین اسلامی بنا می‌شود ← نظام مردم‌سالاری دینی

(۲) نظام دموکراتیک تنها خواسته‌های دنیوی مردم را مد نظر دارد و نسبت به

ارزش‌های الهی بی‌اعتناست در حالی که هدف اصلی نظام اسلامی سعادت اخروی و

عدالت اجتماعی است.

درس یازدهم: عزت نفس

عزت ← شکست‌ناپذیری

ذلت ← شکست‌پذیری و تسلیم‌شدن

آثار نیکی و گناه بر عزت انسان { "لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ ۖ وَلَا يَزَادُهُمْ فِيهَا زِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ" ← انسان عزیز

۱- به ترتیب برخورداری از پاداش افزون‌تر، نیشستن گرد ذلت بر چهره (عزیز در برابر گناه) معلول انجام عمل نیک عنوان گردیده است.

"وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جُزَاءٌ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ" ← انسان ذلیل

۱- برخورداری از جزاء الهی و نیشستن گرد ذلت و خواری بر چهره (ذلت در برابر گناه) معلول روی آوردن به گناه می‌باشد.

❁ راه‌های تقویت عزت نفس

۱- شناخت ارزش خود

❖ قرآن کریم: ما فرزندان آدم را کرامت بخشیدیم..... و بر بسیاری از مخلوقات برتری دادیم.

❖ حدیث: ای فرزند آدم، این مخلوقات را برای تو آفریدم و تو را برای خودم

خداوند به انسان وعده دیدار داده و بهشتی به وسعت همه آسمان‌ها و زمین برایش آماده کرده است.

امام علی (ع): "إِنَّهُ لَيْسَ لَأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ، فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا"

۲- توجه به عظمت خدا و بندگی او

❖ خداوند سرچشمه همه عزت‌هاست ← برای رسیدن به عزت بندگی او لازم است (توحید عملی)

"مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا"

❖ امام علی (ع) در وصف کسانی که با بندگی خدا به عزت رسیده‌اند: «خالق جهان در نظر آنان عظیم است در

نتیجه غیر خدا در چشم آنان کوچک است» (علت)

❖ امام علی (ع) در وصف کسانی که تسلیم خداوند هستند: «بنده کسی مثل خودت نباش؛ زیرا خداوند تو را آزاد آفریده است» (معلول)

نکته

- نوجوانی و جوانی بهترین زمان برای پاسخ منفی به تمایلات بد است. زیرا:
۱. هنوز به گناه عادت نکرده است
 ۲. خواسته‌های نامشروع در وجود او ریشه‌دار نشده است
 ۳. به بیان پیامبر به آسمان نزدیک‌تر است

نکته

شکست درونی مقدم بر شکست بیرونی است و علت گناه خود انسان است. ← اکثر مجرمان و گناهکاران

تمایلات انسانی:

- ۱) تمایلات عالی ← مربوط به بعد معنوی یا خود عالی ← پیرو به عقل و وجدان و نفس لواحه
- ۲) تمایلات دانی ← مربوط به به بعد دنیوی یا خود دانی ← پیرو به نفس اماره

بد نیستند، برای زندگی ضروری‌اند، حدشان را خدا می‌داند که در احکام مشخص شده است.

درس دوازدهم: پیوند مقدس

✽ رسول خدا (ص): محبوب‌ترین بنا نزد خداوند ازدواج است.

✽ علل یکسانی منزلت زن و مرد "مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا"

۱- ویژگی‌های فطری یکسان ۲- هدف خلقت مشترک

✽ علل تفاوت خلقت زن و مرد ۱- به هم نیازمند باشند بدون برتری کسی بر دیگری

۲- وظایف مختلف آن‌ها در خانواده برای ایجاد یک خانواده متعال

اهداف ازدواج: (۱) پاسخ به نیاز جنسی ← ابتدایی‌ترین زمینه شکل‌گیری خانواده - از دوران بلوغ - اولین

کشش بین دختر و پسر

آرامش روانی با پاسخ صحیح به آن

(۲) انس با همسر ← زن مبدا آرامش خانواده می‌باشد. این نیاز پس از بلوغ است = زندگی با دیگری

بی‌قراری و ناآرامی زن و مرد فقط با در کنار همسر بودن برطرف می‌شود.

"خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا"

(۳) رشد و پرورش فرزندان فرزند ← تحکیم بخش وحدت روحی زن و مرد می‌باشد، دوام

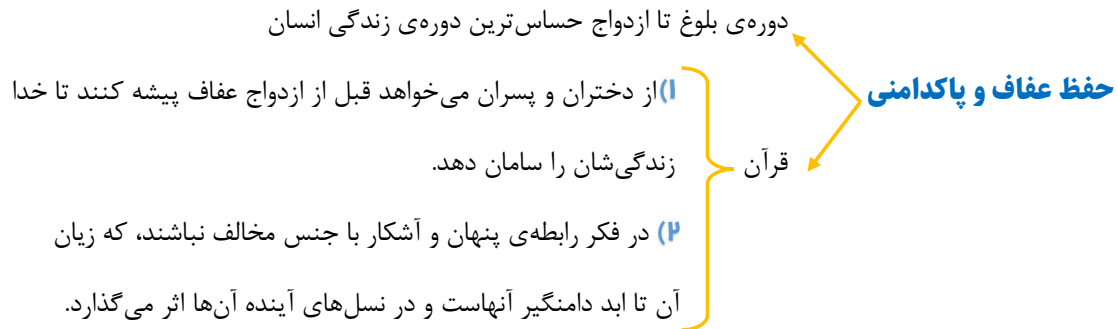
وجود آن‌ها

"وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً"

(۴) رشد اخلاقی و معنوی ← وفاداری، مسئولیت‌پذیری، حسن خلق،

"جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً"

۱- مودت و رحمت زمینه‌ساز آرامش دورنی در خانواده است (ارتباط مورد ۲ و ۴)

نکته

نظام هستی بر عدالت است. هر کس که می‌خواهد دیگران به خانواده‌اش نظر سوء نداشته باشد خود نیز باید اینگونه باشد.

آخر آیه خوانی:

"وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ"

(آفرینش همتیانی از منزلت خود انسان نشانه‌ای برای اندیشمندان می‌باشد)

"وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ"

(اعطای فرزندان و روزی‌های پاک به آدمی عامل دوری از باطل و کفران نعمت می‌باشد)

✽ اولین و اصلی‌ترین معیار هم‌ر شایسته با ایمان بودن او می‌باشد ← لازمه‌ی این انتخاب تسلط بر شور و احساس جوانی است.

✽ رضایت کامل زن و مرد برای ازدواج ضروری است و اگر عقدی به زور انجام گیرد باطل است و مشروعیت ندارد.

✽ امام علی در رابطه با لزوم مشورت با پدر و مادر در مورد انتخاب همسر (۱- علاقه و محبت به فرزند ۲- تجربه و پختگی) می‌فرماید:

حب الشی یعمی و یصم؛ علاقه و محبت اولیه چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند ← ضرورت اذن پدر برای ازدواج دختر

نکته

معاشرت‌هایی که منشأ هوس‌های زودگذر دارد درست نیست ← هر طرف می‌خواهد خود را بهتر نشان دهد ← سستی رابطه و جدایی

اهمیت ازدواج به موقع در کلام پیشوایان

پیامبر اکرم (ص): کسی که ازدواج کند نیمی از دین خود را حفظ کرده است پس باید برای نصف دیگر آن از خدا پروا داشته باشد

پیامبر اکرم (ص): برای دختران و پسران خود امکان ازدواج فراهم کنید تا خداوند اخلاقشان را نیکو کند و در رزق و روزی آنها توسعه دهد و عفاف و غیرت آنها را زیاد گرداند.

امام صادق (ع): دو رکعت نماز شخص متأهل، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که شخص مجرد می‌خواند.

نکته

ازدواج یک نیاز طبیعی و برای پاسخ‌گویی به قانون خلقت انجام می‌شود.

نکته

بلوغ جنسی و بعد از آن بلوغ عقلی از ملزومات ازدواج به موقع است ← نباید فاصله آن‌ها زیاد شود ← توصیه پس ازدواج به زود و دوری پدر و مادر از آداب و رسوم غلط

ازدواج در زمان مناسب ← شادابی، سلامت، رشد طبیعی، احساس رضایت درونی

پاسخ به نیاز جنسی به شیوه ناصحیح ← لذت آنی برخاسته از گناه، روح و روان را پژمرده می‌سازد و شخصیت را می‌شکند.